OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lausunto

6.5.2024

VN/3578/2024
VN/3578/2024-OKM-25

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjallinen lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle (U 14/2024 vp)

Tausta

Euroopan komissio antoi 6.2.2024 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, jolla muutettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2011/93/EU lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS korvaamisesta. Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjumista varmistamalla, että teknologinen kehitys on huomioitu sekä kriminalisoinneissa mahdollisina lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan tekotapoina että keinoina tutkia ja selvittää näitä rikoksia. Lisäksi direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa, vahvistaa rikosten uhreille tarjottavaa tukea sekä edistää osapuolten välistä yhteistyötä rikosten ehkäisemisessä ja torjumisessa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välilläkin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö suhtautuu direktiiviehdotuksen tavoitteisiin lähtökohtaisesti myönteisesti. Ministeriö pitää yleisesti tärkeänä toimia tehokkaasti lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston torjumiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan kannalta esitys toisi uusia velvoitteita lähinnä lasten harrastustoiminnan osalta.

Ehdotuksen 12 artiklaa, joka koskee lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä, ehdotetaan muutettavaksi niin, että työntekijöitä ja vapaaehtoisia rekrytoivilla työnantajilla ja vapaaehtoistehtävien järjestäjillä olisi aiemman oikeuden sijaan velvollisuus pyytää rikosrekisteriote lasten kanssa työskentelevistä henkilöistä. Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä on mahdollistanut sen, että vapaaehtoistoimintaa järjestävät yhteisöt voivat tarkistaa vapaehtoisten rikostaustan. Kuitenkaan kaikki kansalaisjärjestöt eivät ole hyödyntäneen tätä mahdollisuutta. Käsillä oleva ehdotus vahvistaisi osaltaan lasten harrastusympäristön turvallisuutta.

Taustaa kansallisista toimista

Opetus-ja kulttuuriministeriön toimialan vastuut lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston estämisestä painottuvat ennaltaehkäisyyn. Yksi keino estää seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä on se, että lapset saavat ikäkausitasoisesti tietoa seksuaalisuudesta ja kehotaitokasvatusta.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

Lainsäädännössä otetaan huomioon lapsen turvallisuus. Varhaiskasvatuslaissa säädetään, että varhaiskasvatusympäristön tulee olla kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojella väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan toimenpiteet kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Tämä määräys koskee kaikkia koulutusasteita.

Opetus- ja kulttuuriministeriön säädöksissä otetaan huomioon ikätasoisesti seksuaalikasvatus. Opetushallituksen laatimien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Perusteiden mukaan opetuksessa käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Perusopetuksen kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot.

Asia: U 14/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Jakelu Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Mikaela Nylander
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Anita Lehikoinen